SUOMEN ILMAILUMUSEON TOIMINTAKERTOMUS

2016

ILMAILUMUSEO
FLYGMUSEUM • AVIATION MUSEUM

SISÄLTÖ

1 Tiivistelmä toimintavuodesta 3

2 Talous ja henkilöstö 4

3 Hankkeet 7

4 Sidosryhmäyhteistyö 9

5 Kokoelmat ja tutkimus 10

6 Näyttelyt 14

7 Asiakaspalvelu ja yleisötyö 15

8 Viestintä 19

9 Myynti ja markkinointi 20

10 Yhteisöpalvelut 21

11 Tukitoiminnot 21

12 Säätiön hallinto 22

1 OIKEA SUUNTA

Vuodesta 2016 odotettiin museolle rauhallista välivuotta ennen Suomen 100-vuotisjuhlaa. Tämä toteutui vain osittain. Suurissa tavoitteissamme etenimme oikeaan suuntaan, vaikka vauhti toki olisi voinut olla parempi. Vuoden loppua kohden vauhti kiihtyi ja monien onnekkaidenkin sattumusten kautta odotukset ja asetelmat juhlavuodelle 2017 saatiinkin pedattua mainioiksi.

Museon valoisaa suuntaa vauhditti eniten kaksi merkittävää, yksityishenkilöiden antamaa lahjoitusta. Lahjoitusten arvo on poikkeuksellinen jopa koko suomalaisessa museomaailmassa. Näiden turvin pystymme nyt yhdessä kumppaneidemme kanssa käynnistämään hankkeita, joissa pääsemme vihdoin toteuttamaan suomalaisen ilmailuhistorian kestävää säilyttämistä. Yksityisen rahoituksen turvin pystymme myös haastamaan julkisen rahoituksen päätöksentekijöitä entistä reilumpaan kohteluun tulevissa päätöksissä. Olemme erittäin kiitollisia molemmille lahjoittajille.

Vuosi 2016 oli Museoviraston hyväksymän VEM-nelivuotiskautemme toinen vuosi. Olemme seuranneet tätä valtakunnalliselta erikoismuseolta edellytettyä suunnittelupolkua niin tarkasti kuin julkisen talouden meille myöntämät evät vain suinkin sallivat. Asikkalan Vesivehmaalla pääsimme keväällä 2016 toteuttamaan strategiamme mukaisen siirron ja hankimme omistukseemme kehittyvältä lentokentältä tulevaisuuden tarpeisiimme hyvin vastaavan sodanaikaisen lentokonehallin. Samassa sopimuksessa kunnan kanssa turvasimme myös osan ottomme Vesivehmaan kentän kehittämiseen.

Tärkeimmässä hankkeessamme, Vantaan Aviapolikseen suunnitellussa uudisrakennuksessa saimme kesäkuussa valmiiksi arkkitehtitoimisto Helsinki Zürich Office Oy:n laatiman hankesuunnitelman. Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla jatkettiin hankkeen rahoituksen suunnittelua. Positiivista oli pääsymme ensimäistä kertaa mukaan Opetus- ja kulttuuriministeriön vuosien 2017 – 2020 kulttuurirakennusten peruskorjaus- ja investointirahoitussuunnitelmaan. Vuoden lopulla aloitettiin selvitykset erilaisista kumppanuusmalleista Aviapoliksen uudisrakennuksen toteuttamiseksi.

“Olemme erittäin kiitollisia molemmille lahjoittajille”

Vuosi jää mieleen myös museon uuden julkaisusarjan lanseerauksesta. Sarjan ensimmäisenä osana julkaisimme Suomen ensimmäisen kattavan DC-2- ja DC-3-konetyyppien historian. Teos toimii paitsi hakuteoksena, myös mielenkiintoisena selailukirjana ilmailun ystäville.

Suomen Ilmailumuseo on jo vuosia ollut suomalaisten ammattimuseoiden ylivoimainen ykkönen vapaaehtoistyön määrässä mitaten. Halusimme kuitenkin edelleen vahvistaa omaa osaamistamme ja tarjota kokemuksiamme myös museokollegoidemme käyttöön. Siksi toteutimme Museoviraston avustuksen turvin ja yhteistyössä Kansalaisareena ry:n kanssa museoiden vapaaehtoistyön kehittämishankkeen. Työn tuloksena syntyi myös vapaaehtoistoiminnan kehittämisopas ammatillisille museoille.

Museon loppuvuotta hallitsi valmistautuminen vuoden 2017 Suomi 100-juhlavuoteen. Jo aiemmin alkuvuodesta käynnistetty ja huhtikuussa virallisen Suomi 100 -statuksen saanut juhlavuoden ohjelmamme sai yllättävää sykettä elokuussa, kun kävi mahdolliseksi elvyttää Kaivopuiston perinteiset lentonäytökset nykyaikaan sopivaksi. Tämä oli mahdollisuus, josta oli mahdoton kieltäytyä, niinpä ponnistelut toteuttaa Suomen ykköspaikalla Vuosisadan Lentonäytös aloitettiin välittömästi. Syksyllä päätettiin myös toisen näyttävän Suomi 100 -ohjelman toteutuksesta, kun museon oma Suomi 100 -juhlavuoden kuumailmapallo, OH-FIN, tilattiin espanjalaiselta Ultramagic-yhtiöltä ja tehtiin operointisopimus lennoista jyväskyläläisen Aeronautin kanssa. Suomi-palloon liittyen toteutettiin myös museon ensimmäinen joukkorahoituskampanja.

Markku Kyyrönen
Museonjohtaja

2 TALOUS JA HENKILÖSTÖ

TALOUS

Talouden kannalta vuosi oli pääosin odotetun kaltainen. Jo totuttuun tapaan avustushakemuspäätöksiä jouduttiin odottamaan pitkälle kevääseen. Päätökset eivät olleet toivotunlaisia ja suurimpia hankkeita jouduttiin siirtämään sen johdosta eteenpäin.

Valoa tulevaisuuteen toivat kuitenkin kaksi museon mittakaavassa valtavaa lahjoitusta, jotka mahdollistavat tulevat, suomalaisille ilmailumuseoille välttämättömät investoinnit. Toinen lahjoituksista oli yksityishenkilöltä saatu ilmailuhistoriallisten kokoelmien säilyttämiseen kohdennettu 250.000 euron rahalahjoitus toukokuussa ja toinen marraskuussa museolle yksityishenkilön lahjoittama 50% osuus asunto-osakkeista.

Kokonaistulot olivat 985.976 euroa, lisäystä edelliseen vuoteen 58.156 euroa (+6,3 %). Omien tuottojen summa oli 503.527 euroa, lisäystä 37.980 euroa (+8,2 %) ja avustusten summa 482.449 euroa, lisäystä 20.176 euroa (+4,4 %).

Omien tuottojen osuus kokonaistuloista oli 51,1 % (50,2 % vuonna 2015). Museon kokonaismenot olivat 1.092.805 euroa, lisäystä 176.351 euroa (+ 19,2 %).

Suurin yksittäinen menoerä oli henkilöstökustannukset 513.223 euroa, lisäystä 50.110 euroa (+10,8 %). Kasvun suurin yksittäinen aiheuttaja oli vakinaisen henkilöstön henkilötyövuosien 15,0 % suuruinen lisäys.

Toimintasuunnitelmaa vuodelle 2016 jouduttiin aiempien vuosien tapaan sopeuttamaan suhteessa myönnettyihin avustuksiin. Toimintavuodelle haettiin erilaisia toiminta- ja hankeavustuksia seuraavasti (suluissa myönnetty summa):

- Opetus- ja kulttuuriministeriö, harkinnanvarainen toiminta-avustus VEM-museon valtakunnallisiin erityistehtäviin, 409.562 euroa (80.000 euroa)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö, liikennealan museoille tarkoitettua avustusta 183.460 euroa (37.000 euroa)
- Museovirasto, innovatiiviset hankkeet 16.699 euroa (16.000 euroa)
- Suomen Ilmailuliiton tukisäätiö, lasten leikkipaikan lentokoneen hankintaan 4.000 euroa (3.000 euroa)
- Vantaan kaupunki, toiminta-avustus, 75.000 euroa (50.000 euroa)
- Uudenmaanliitto, avustus museon Suomi 100 -hankkeisiin 20.000 euroa (7.500 euroa, josta vuoden 2016 osuus 3.750 euroa).
- Vantaan kaupunki, markkinointitukea Suomi 100 -kuumailmapallohankkeeseen 30.000 euroa (20.000 euroa)
- Suomen Kulttuurirahasto (Keskusrahasto): Flight Lab –oppimisympäristön konseptisuunnittelu 42.815 euroa (0 euroa)
- Koneen säätiö, Suomalaisten museoilma-alusten inventointihanke 26 000 euroa (0 euroa)
- Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Flight Lab –oppimisympäristön konseptisuunnittelu 32.250 euroa (0 euroa)

Haettujen avustusten kokonaissumma oli 839.786 € ja tilivuoden aikana myönnetty kokonaissumma 213.500 €.

Opetus- ja kulttuuriministeriön SIM 2020 -hankkeeseen myöntämästä 37.000 euroa avustuksesta on tilinpäätöksessä jaksotettu tilivuodelle 2017 15.000 euroa ministeriöltä joulukuussa 2016 haetun, 31.5.2017 ulottuvan jatkoaikapäätöksen perusteella. Tilinpäätökseen sisältyy vuodelta 2015 Liikenne- ja viestintäministeriön SIM 2020 hankkeeseen myöntämää avustusta 75.000 euroa.

Haettujen avustusten lisäksi museolle myönnettiin lakisääteistä VOS-avustusta 7 henkilötyövuoden arvosta (7 htv vuonna 2015) yhteensä 212.699 euroa (222.522 euroa vuonna 2015).

Tilikauden alijäämä rahoituskulujen ja verojen jälkeen oli -4.510 euroa (+ 7.188 euroa vuonna 2015). Tuloslaskelma sisältää projektiavustusten ja niitä vastaavien kustannusten jaksotuksia sekä suunnitelman mukaisia poistoja käyttöomaisuudesta ja rakennuksista 111.661 euroa (8.228 euroa vuonna 2015). Saaduista lahjoituksista tulokseen sisältyy huhtikuussa 2017 toteutunut tamperelaisen Asunto Oy Silmäkkeenkatu 1 -nimisen yhtiön osakkeesta saatu nettomyyntituotto, 97.190 euroa. Toinen lahjoitus, 250.000 euroa on rahastoitu odottamaan lahjakirjan ehtojen mukaista käyttöä suomalaisten ilmailuhistoriallisten kokoelmien säilymisen edistämiseksi.

Museon maksuvalmius säilyi koko vuoden hyvänä.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN JÄLKEEN JA ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Tilikauden päättymisen jälkeen on jatkettu SIM 2020 hanketta. Selvityksessä on ollut useita vaihtoehtoisia kumppanuusmalleja Aviapoliksen uudisrakennuksen toteuttamiseksi.

Marraskuussa 2016 lahjoituksena saadun, 50 % asunto-osakeosuuden myynnin odotetaan toteutuvan huhtikuussa 2017.

Museon Suomi 100 -juhlavuoden ohjelma käynnistyi helmikuussa, kun museon oma Suomi-kuumailmapallo OH-FIN saapui kotiin ja aloitti juhlavuoden lentonsa.

Museon järjestämän Kaivopuiston lentonäytöksen suunnittelu on täydessä vauhdissa. Näytöksestä on tulossa museon historian ylivoimaisesti merkittävin ja kenties koko Suomi 100 -juhlavuoden suurin yksittäinen yleisötapahtuma. Näytöksellä arvioidaan olevan suuri vaikutus museon tunnettavuuden kasvuun sekä suuren yleisön että päättäjien keskuudessa. Saavutettavalla julkisuudella edistetään ennen kaikkea SIM 2020 -hankkeen toteutumista. Tapahtuman taloudellisena tavoitteena on saavuttaa vähintään nollatulos.

MUSEON HENKILÖKUNTA

Museon vakinaisessa henkilökunnassa ei ollut muutoksia.
Vakinainen henkilökunta

Museonjohtaja **Markku Kyyrönen**
Asiakaspalveluassistentti **Veera Sandgren**
Asiakaspalvelupäällikkö **Pia Illikainen**
Intendentti **Matias Laitinen**
Kokoelma-amanuenssi **Tapio Juutinen**
Museoapulainen **Petri Fodge**
Museomekaanikko **Antti Laukkanen**
Museolehtori **Tiia Fynes** (vanhempainvapaalla koko vuoden)
Museomestari **Kimmo Snellman**
Myynti- ja markkinointipäällikkö **Henri Äijälä**
Näyttelypäällikkö **Valeri Saltikoff**

Vakinaisen henkilökunnan lisäksi museolla työskentelee osa-aikaisia tuntityöntekijöitä asiakaspalvelutehtävissä. Tehtävät käsittävät lipunmyynnin ja museokaupan hoidon lisäksi museon palveluiden varaukset. Tuntityöntekijöinä museolla ovat työskennelleet **Veera Einamo, Polina Semenova, Jenniina Siira, Sofia Storbacka, Riina Uosukainen, Vincent Matsuuke, Outi Pohjolainen, Kasper Nurmi, Oskar Dikert ja Kim Kousa.** Vuoden aikana museossa yksi henkilö suoritti yhdyskuntapalvelua sekä kolme henkilöä oli kuntouttavassa työtoiminnassa. Henkilöitä työhön tarjosivat Vantaan rikosseuraamuslaitos sekä Vantaan kaupungin työllisyyspalveluiden kuntouttava työpalvelu. Lisäksi museossa oli useita TET-harjoittelijoita.

Henkilöstön koulutus

Suomen ilmailumuseon henkilökunta osallistui vuonna 2016 aktiivisesti useisiin oman ammattialansa koulutuksiin, seminaareihin ja neuvottelupäiviin, joita järjestivät mm. Museoliitto, Museoalan ammattiliitto sekä Trafiikki ry.

3 HANKKEET

SIM 2020 – Uudisrakennus Vantaan Aviapolikseen

Heti vuoden alussa jatkettiin loppuvuonna käynnistettyä Arkkitehtitoimisto Helsinki Zürich Office Oy:ltä tilattua uuden museorakennuksen luonnossuunnittelua. Sen lähtötietoina käytettiin museon henkilökunnan yhdessä arkkitehti **Tommi Mäkysen** kanssa laatimaa huonetilaohjelmaa. Työ saatiin valmiiksi kesäkuussa, jolloin suunnitelmista koottiin uudisrakennuksen esittelykansio. Suunnitelmaa on sittemmin hyödynnetty lukuisissa hankeneuvotteluissa sekä julkisten että yksityisten toimijoiden kanssa.

Marraskuusta alkaen selvitettiin mahdollisuuksia toteuttaa hanke yhteistyössä muiden museotoimijoiden kanssa. Aloitteet mahdolliseen tilayhteistyöhön tulivat ulkopuolisilta tahoilta. Tällöin myös tehtiin sopimus konsultti **Jukka Pitkäsen** (Julius M Oy) kanssa SIM 2020 -hankkeen kiinteistökehittämisen asiantuntijapalveluista.

KOKOELMAKESKUSHANKE

Vuonna 2013 yhdessä Suomen Ilmavoimamuseon kanssa aloitettu kokoelmakeskushanke edistyi, kun museo osti Asikkalan kunnalta Vesivehmaan lentokentällä sijaitsevan sodanaikaisen lentokonehallin ja maapohjan vuokraoikeuden. Hallissa toimii Lahden Ilmasilta ry:n hoitama Päijät-Hämeen ilmailumuseo, jonka toiminta jatkui kaupan jälkeen entisellään. Hallissa säilytettävä ilma-aluskokoelma on lähes täysin Sotamuseon tai Ilmavoimien kirjanpidossa eli valtion omistama.

Nykyinen halli ei sinänsä mahdollista kokoelmakeskuksen tuloa Vesivehmaalle. Kaupan yhtenä ehtona kuitenkin oli, että museo on jatkossa aktiivisena osapuolena mukana Vesivehmaan lentokentän kehittämisessä. Tällä varaudumme uudisrakennusinvestointeihin yhdessä muiden kokoelmakeskushankkeesta kiinnostuneiden tahojen kanssa.

Realismia keskuksen syntymiselle antoi museon tilivuonna saamat kaksi suurta lahjoitusta. Tämän alkupääoman avulla ja ympärille yritetään koota riittävä alkupääoma ja julkinen tuki hankkeen toteuttamiseksi osana SIM 2020 -hanketta.

Tulevaisuudessa nyt hankitun historiallisen hallin rooli voi olla toimiminen lentävien museokoneiden tukikohtana. Lentävät museokoneet ovat osa museon vuoden 2014 lopussa vahvistettua strategiaa. Vesivehmaan keskeinen sijainti sekä kunnan ja lähiympäristön asukkaiden myönteinen suhtautuminen lentotoiminnan jatkuvuuteen antavat tälle tavoitteelle hyvän pohjan.

Havainnekuva: Helsinki Zürich Office Oy

SUOMI 100 -JUHLAVUODEN OHJELMIEN VALMISTELU

Suomen juhlavuoden 2017 suunnittelu museossa alkoi aktiivisesti jo vuoden alussa. Varsin pian päädyttiin tavoittelemaan monipuolista ja näyttävää ilmailutapahtumien sarjaa. Maaliskuun lopulla haettiin Valtioneuvoston kanslialta tapahtumille virallista Suomi 100 -asemaa teemalla "Suomi Lentää!". Päätös tulikin nopeasti jo huhtikuun alussa.

"Suomi Lentää!" -ohjelmaan suunniteltiin kolmen erityyppisen tapahtuman sarja; Suomi 100 -kuumailmapallo lentämään ympäri maan, historiallisten ilma-alusten Fly Inn kesällä Malmille ja lentävien museokoneiden seminaari loppuvuoteen museolle. Tavoitteena oli ennen kaikkea lisätä museon maanlaajuista tunnettavuutta suuren yleisön silmissä ja tukea SIM 2020 -hanketta.

Nämä tavoitteet saivat elokuussa yllättävää vauhtia, kun museolle tarjoutui mahdollisuus moninkertaistaa näkyvyys ja toteuttaa aluksi hyvin pienimuotoiseksi suunniteltu tapahtuma ilmailuperinteistäänkin kuuluisalla paraatipaikalla Helsingin Kaivopuistossa.

Tähän tilaisuuteen tartuttiin suurella innolla ja lähdettiin suunnittelemaan kaikille avointa nykypäivän versiota historiallisista, 1950-luvulla koetuista lentonäytöksistä. Jo alkuvaiheissa näytettiin "vihreää valoa" tapahtuman avainkumppaneilta Trafilta, Finavialta ja Helsingin kaupungilta ja hanke pääsi vauhtiin loppuvuonna. Mukaan saatiin myös innokkaita ja osaavia vapaaehtoisia eri aloilta. Onkin täysin mahdollista, että Kaivopuiston Lentonäytös perjantai-iltana 9.6.2017 tulee olemaan koko Suomi 100 -juhlavuoden suurin yksittäinen yleisötapahtuma.

Marraskuussa tehtiin tilaussopimus espanjalaisen kuumailmapallovalmistajan, Ultramacigin s.a:n kanssa Suomi 100-pallon OH-FIN toimittamisesta. Samalla käynnistettiin pallon lentämisen rahoittamiseen tähdännyt museon historian ensimmäinen joukkorahoituskampanja Mesenaatti.me -palvelun avulla. Pallon kaupallisesta operoinnista juhlavuonna 2017 puolestaan tehtiin sopimus jyväskyläläisen ansiolentoyrityksen Aeronautin kanssa. Suomi 100 -kuumailmapallon merkittävin yhteistyökumppani on Vantaan kaupunki myöntämänsä markkinointituen ansiosta.

4 SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ

Ilmailumuseon strategian mukaisesti sidosryhmäyhteistyön päämäärätietoinen kehittäminen on keskeinen toiminto strategiakaudella. Vuonna 2016 sidosryhmäyhteistyötä vakiinnutettiin tavoitteiden mukaisesti.
Suomen Ilmailumuseo on jäsenenä Suomen Museoliitossa, Malmin lentoaseman ystävät ry:ssä, ICOMissa (International Council of Museums), Ilmailubibliografiayhdistys ry:ssä ja Trafiikki-museot ry:ssä.

Trafiikki ry

Yksi Suomen Ilmailumuseon tärkeimmistä sidosryhmistä museoalalla on liikenteen ja viestinnän ammatillisten erikoismuseoiden Trafiikki ry -verkosto (www.trafiikki.fi), johon kuuluu kymmenen alan erikoismuseota Suomessa. Yhdistyksen tarkoituksena on parantaa jäsenmuseoidensa palveluntarjontaa, näyttely- ja museokauppatoimintaa sekä viestintää ja markkinointia. Yhdistys julkaisee Trafiikki-lehteä ja ylläpitää museoiden yhteistä verkkokauppaa.

Vuonna 2016 Trafiikki-museoiden yhteistyötä toteutettiin erityisesti yhteisten viestintähankkeiden ja niihin liittyvien koulutusten kautta.

Vantaan kaupunki

Yhteistyö Vantaan kaupungin kanssa jatkoi kehittymistään vuonna 2016. Museo on ollut aktiivinen toimija Vantaan elinkeinotoimen matkailunkehittämisryhmässä, kokoustilatoimittajana, kaupunkijuhlan ohjelmatoimittajana, kulttuuritoimen tapahtumissa ja Matkamessujen kumppanina.

Vantaan kaupungin kulttuuripalveluiden myöntämällä markkinointituella oli merkittävä vaikutus Suomi 100- juhlaohjelmaan tilatun OH-FIN kuumailmapallon hankinnassa. Pallossa oleva Vantaan kaupungin logo korostaa yhteistyötä tapahtumissa ympäri Suomen.

TAKO

Museoviraston ja Suomen kansallismuseon koordinoima TAKO on ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto, jonka tavoitteena on museoiden välinen tallennustyönjako ja nykydokumentoinnin ohjaus. Suomen Ilmailumuseo kuuluu liikenteen, viestinnän ja matkailun yhteistyöryhmään Pooli 5:een.

Museon intendentti ja kokoelmaamanuenssi osallistuivat TAKO-työskentelyyn kahdessa TAKO-seminaarissa. Lisäksi museon edustaja oli paikalla kahdessa Pooli 5:n työkokouksessa ja yhdessä webinaarissa.

Pooli 5:n vuosien 2015-2016 hankkeena oli "Kuljetusliikenteen kulttuuriperintö talteen", jossa nykydokumentoitiin liikennejärjestelmän eri muotoja eri puolilla Suomea.

Toimintavuonna 2016 hanke ei saanut lisärahoitusta tehdyn tallennustyön julkaisemiseen. Rahoitusmahdollisuuksien kartoittamista jatketaan vuonna 2017.

Sidosryhmäyhteistyötä vakiinnutettiin tavoitteiden mukaisesti

5 KOKOELMAT JA TUTKIMUS

Valtakunnallinen erikoismuseotoiminta

Käynnissä olevan nelivuotiskauden (2015 - 2018) päätavoitteet museon erikoismuseotoiminnassa on määritelty Museoviraston kanssa syksyllä 2014 käydyissä neuvotteluissa. Tavoitteet ovat museon toimintaedellytysten vahvistaminen ja kehittäminen (mm. uudisrakennushankkeet), yhteiskunnallisen keskustelun aktiivinen edistäminen suomalaisen ilmailun kulttuuriperinnöstä ja ilmailun kansallisen tallennustyön koordinointi ja kokoelmien saatavuuden parantaminen.

Toukokuussa 2016 museo edisti avoimen tiedon saamista uhanalaisesta Helsinki-Malmin lentoasemasta avaamalla Flickr-portaaliin kattavan otannan edellisenä toimintavuonna toteutetun Malmi ilmailee 2015 -hankkeen piirissä saadusta kuvamateriaalista. Kesäkuussa Ilmailumuseo tapasi kulttuuriperintöjärjestö Europa Nostran hallituksen jäseniä Helsinki-Malmilla ja kertoi museon roolista ilmailun kansallisessa tallennustyönjaossa ja keskustelussa suomalaisesta alan kulttuuriperinnöstä.

Museon tietopalvelua hyödynnettiin toimintavuonna laajasti, viranomaistasoa myöten.

Kuva: Topi Vuorisen henkilöarkisto / SIM

Syksyllä 2016 Ilmailumuseo antoi asiantuntija-apua Museovirastolle, joka teki lausuntoa liittyen Vaasan Vaskiluodossa sijaitsevan lentosataman suojeluun.

Vesivehmaan kokoelmakeskushankkeen tiimoilta museo aloitti tiedonhankinnan kansallisesta ilma-aluskokoelmasta. Ajantasaisen tiedon saaminen kotimaisesta esineellisestä kulttuuriperinnöstä toimii pohjana myöhemmin laadittavalle kansalliselle ilmailun kokoelmapolitiikalle. Strategiakauden aikana Ilmailumuseo kartoittaa sekä staattisten että lentävien museoilma-alusten tilannetta yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa.

Nelivuotiskaudella myös museon kokoelmien hoitoa parannetaan asiantuntija-avulla. Museomekaanikko **Antti Laukkanen** aloitti syksyllä 2016 Metropoliassa esinekonservaattorin koulutusohjelmassa. Museokokoelman säilytystilojen ja -olosuhteiden määrittely on avainasemassa sekä Aviapoliksen että Vesivehmaan uudisrakennusten suunnittelussa.

Kokoelmien hallinta, kartunta ja poistot

Museon esinekokoelma lisääntyi vuoden aikana noin 400 esineellä. Esineistö karttui niin kunniamerkeillä, asusteilla kuin lentomatkustamiseen liittyvällä välineistöllä. Kokoelmiin tulivat mm. Lentomainos Mikkonen Oy:n 1980 – 2000 -luvuilla käyttämät, koneen perässä vedetyt kiinnityssalot ja irtokirjaimet. Yritys teki mainoslentoja eri yritysten ja yhteisöjen tilauksesta erilaisissa tapahtumissa Cessna FR172 -hinauskoneella.

Valokuva-arkisto karttui toimintavuonna kaikkiaan 4 200 kuvan verran. Museo sai kokoelmiinsa mm. sotalentäjä **Topi Vuorisen** n. 500 kuvaa käsittävän jäämistön, johon lukeutuu myös asiakirjoja ja esineitä. Valokuvakokoelmaa kartutettiin myös aktiivisesti - tammikuussa museo haki yleisöltä ennen julkaisemattomia Douglas DC-3 -kuvia myöhemmin toimintavuonna ilmestynyttä tyyppihistoriaa varten. Kokoelmissa oli vuoden lopussa kaikkiaan noin 133 000 valokuvaa.

Lisäksi museokokoelmat karttuivat pienillä määrillä filmimateriaalia, julkaisuja sekä asiakirjoja.

Museo teki kokoelmistaan kokoelmapolitiikkaan perustuvia poistoja. Merkittävimpiin esinepoistoihin lukeutuivat seuraavat objektit:

- Museon portin vieressä muistomerkkinä seissyt MiG 21bis MG-111 romutettiin elokuussa 2016. Työn teki GSE Arctic Oy alihankkijansa kanssa Puolustusvoimien tilauksesta, museon purettua koneen säilytyssopimuksen. Kone oli tullut museon kokoelmiin Lentovarikolta vuonna 1995. Ilmailumuseoyhdistys ry on pyytänyt Puolustusvoimilta koneen ohjaamo-osaa tulevaisuudessa kehitettävää MiG 21 -elämyssimulaattoria varten.

- Cessna U206A (OH-MAF) tarvikkeineen ja varaosineen lahjoitettiin takaisin koneen vuonna 2009 museolle luovuttamalle Suomen Lähetyslentäjät ry:lle. Kone on jatkossa käytössä yhdistyksen toiminnan esittelyssä ja tunnetuksi tekemisessä ympäri Suomen.

- Moottori Daimler Benz DB-605 A-1 (Werk. Nr. 01101874) myytiin ruotsalaiselle ostajalle käytettäväksi Saksassa lentokuntoon entisöidyssä Messerschmitt Bf 109G:ssa. DB-605 -moottoreita on Suomen Ilmailumuseon kokoelmissa useampi kappale. Kyseinen moottori oli tullut kokoelmiin Teknilliseltä korkeakoululta vuonna 1972.

- Käyttökokoelmasta poistettiin aiemmin lasten näyttelykäyttöön muutettu Reims/Cessna F150J (OH-CBQ). Viime vuosina kone oli pihalla museon ns. "Lasten maailmassa". Lentokone oli tullut museon omistukseen Etelä-Pohjanmaan Ilmailukerho ry:ltä. Ilma-alus päätyi yksityiseen omistukseen.

Museon kokoelmista poistettiin myös muuta kokoelmapolitiikan mukaisesti tallennusvastuuseen kuulumatonta tai huonokuntoista aineistoa. Etenkin ylimääräisten aikakauslehtikappaleiden ja kirjojen seulonta vapautti kokoelmatiloihin tallennustilaa. Aineiston myynnistä saadut varat kohdennettiin museon kokoelmatyöhön.

Kokoelmien luettelointi ja digitointi edistyivät etenkin museon valokuva-, arkisto- ja kirjastokokoelmien osalta. Vuoden aikana valokuvakokoelmasta digitointiin (sähköinen luettelointi ja skannaus) kaikkiaan 1700 ruutua. Arkistokokoelmien puolella edesautettiin ohjekirja-aineiston luettelointia. Lisäksi museon aikakauslehtikokoelman kokoelmanhallintaa vietiin eteenpäin vapaaehtoisvoimin.

Nykydokumentointi

Museo oli toimintavuonna edelleen tallennusverkosto TAKO:n tallennusvastuujaossa ja osallistui Pooli 5:n jäsenmuseona liikenteen ja matkailun dokumentointityön edesauttamiseen.

Museo ei aloittanut uusia nykydokumentointihankkeita vuonna 2016. Edellisenä toimintavuonna toteutettuun "Malmi ilmailee 2015" -hankkeeseen tehtiin edelleen lisää tallennusta keräämällä haastatteluaineistoa Helsinki-Malmin harrastusilmailusta.

Edustava otos nykydokumentointihankkeessa syntyneestä valokuvamateriaalista vapautettiin ei-kaupalliseen käyttöön museon Flickr-alustalla toukokuussa 2016. Kuvia käytettiin laajasti Helsingin kaupungin teettämässä Malmin lentoaseman ympäristöhistoriaselvityksessä (Arkkitehtitoimistot Freese Oy ja Schulman Oy, 2016). Flickr-palvelussa on tarkoitus myös jatkossa julkaista avointa kokoelmamateriaalia.

Kokoelmapalvelut

Museon kokoelmapalvelut olivat auki koko toimintavuoden normaalisti. Museo vastasi satoihin erilaisiin kyselyihin, aineistopyyntöihin ja kokoelmalahjoitusyhteydenottoihin. Vuoden aikana museon kokoelmapalvelut palvelivat paikan päällä noin sataa asiakasta.

Etenkin museon valokuvakokoelmat saivat näkyvyyttä eri medioissa. Museon kuvia nähtiin sekä sähköisissä että printtijulkaisuissa. Asiakkaille toimitettiin 117 kpl korkearesoluutioarkistokuvaa eri tarkoituksiin.

Lukuisten kertajulkaisuiden ohella aikakauslehdistä arkistokuvia julkaisivat Mobilisti, Suomen Historia, Isot Koneet, Museo, Tähtimoottori, Feeniks ja Trafiikki. Kaksi ensimmäistä julkaisivat museon arkistokuvan myös kansikuvinaan. Raoul Harju-Jeantyn ja Osmo Malisen kokoelmat saivat näkyvyyttä IMY:n julkaisuissa vuoden aikana.

Lisäksi kokoelmista lainattiin ulos pienesineistöä eri tarkoituksiin.

Tutkimus- ja julkaisutoiminta

Suomen Ilmailumuseo julkaisi marraskuussa 2016 teoksen "Kolmosten siivillä – DC-2- ja DC-3-lentokoneet Suomessa". Näyttävässä 272-sivuisessa neliväriteoksessa esitellään kattavasti konetyyppien kehitys Yhdysvalloissa, käyttö Suomessa sekä kotimaassa käytettyjen koneyksilöiden elinkaaret ja nykytilanne.

Kirjoittajina toimivat **Antti Hyvärinen, Juha Klemettinen, Kyösti Partonen, Antti Laukkanen ja Tapio Juutinen**, kaksi viimeiseksi mainittua museon henkilökunnasta. Lisäksi museon **Pia Illikainen** oli mukana kustannustoimituksessa. Kirjan taittoi **Lassi Eskola**. Otavan kirjapaino Oy toteutti teoksesta 1000 kappaleen painoksen.

Samalla museo lanseerasi uuden "Ilmailumuseon julkaisuja" -sarjan. Julkaisusarjan myötä Ilmailumuseo antaa panoksensa ilmailuhistorian tutkimuksen siirtämiseen kansien väliin, muotoon joka antaa edellytykset tiedon kriittiselle arvioinnille ja tuleville aihepiirin tutkimuksille.

Museo haluaa vastedes keskittyä julkaisemaan museon tallennusvastuualueeseen tai ajankohtaisiin teemoihin liittyviä, kriittiseen lähteiden lähestymistapaan tukeutuvia kirjoja. Lähdeapparaatin ja loppuviitejärjestelmän mukanaolo teoksissa mahdollistaa paitsi pääsyn tiedon lähteille, myös painetun sanan kriittisen jälkiarvioinnin.

Mainitun julkaisun ohella museon kokoelmiin liittyvää tutkimusta tehtiin myös www-sivuilla julkaistua "Kokoelmat kertovat" -artikkelisarjaa (12 julkaisua) varten. Vuonna 2013 alkaneessa artikkelisarjassa esitellään niin esine- kuin arkistokokoelmien helmiä. Lisäksi museo tuotti sisältöä Facebookiin Junkers A50 Juniorista ja kapteeni Wäinö Bremeristä ilma-aluksen omalle sivulle.

Museon arkisto- ja valokuvakokoelmia hyödynnettiin runsaasti ulkopuolisten tutkijoiden toimesta. Museon vapaaehtoisiin kuuluva **Hannu Kapanen** kirjoitti Feeniks-lehteen useampiosaisen, museon arkistomateriaaliin pohjautuneen artikkelin majuri **Osmo Malisesta**.

Vedenalainen toiminta

Ilmailumuseon vapaaehtoinen vedenalaisryhmä toteutti intendentin johdolla elo-syyskuun vaihteessa Suomussalmen Kiantajärvellä sinne joulukuussa 1939 vajonneen neuvostoliittolaisen Polikarpov I-152 -hävittäjän moottorin nostamiseen tähdänneen vedenalaisen kenttätyöleirin. Nostohankkeen tavoitteena oli saada Suomussalmen kunnassa sijaitsevaan Talvisotamuseo Raatteen Porttiin esille Raatteen tien talvisodan aikaisiin taisteluihin liittyneen hävittäjän Shvetsov M-25 –tyyppinen moottori.

Projektin yhteistyökumppaneina Suomen ilmailumuseon mukana olivat Suomussalmen kunta, Finnsukellus Oy, Puolustusvoimat ja Ilmailumuseoyhdistys ry. Moottori jäi kenttätöihin varatun ajan puitteissa nostamatta, koska vedenalaisen kaivauksen edetessä havaittiin moottorin olevan syvemmällä pohjasedimentin sisällä kuin edellisvuosien kartoituksissa oli voitu arvioida. Lentokoneen hylystä nostettiin kuitenkin muutama kaivauksessa paljastunut osa, kuten ohjaajan selkäpanssari. Selkäpanssari on tarkoitus konservoida ja sijoittaa

sen jälkeen esille Talvisotamuseo Raatteen Porttiin muiden kyseisen lentokoneen jo 1970-luvulla nostettujen osien yhteyteen.

Konservointi ja entisöinti

Suomen ilmailumuseolla harjoitetaan jatkuvaa museolentokoneiden entisöintiin tähtäävää toimintaa. Museon omassa entisöintitilassa on käynnissä useita projekteja. Osa näistä on pitkäaikaisia, osa viedään läpi nopeammin, mutta lyhimmilläänkin kyse on aina useita kuukausia kestävistä töistä.

Pääosan entisöintitoimista tekevät museon eri vapaaehtoisryhmät. Näistä suurin on lähinnä eläkeläisistä koostuva Ilmailumuseoyhdistys ry:n tiistaikerho, jonka jäsenmäärä on noin 50 henkeä. Osa tästä ryhmästä on mukana myös Myrsky-projektissa ja käy työskentelemässä myös torstaisin. Keskiviikkoiltaisin kokoontuva keskiviikkokerho koostuu lähinnä työikäisistä alan ammattilaisista, joiden osaamista on pyritty keskittämään moottoreiden ja teknisten järjestelmien korjaus- ja entisöintitöihin.

Kullakin vapaaehtoisryhmällä on omat vastuuhenkilönsä, jotka toimivat työnjohtajina. Tiistaikerhossa vastuuhenkilöinä ovat toimineet **Lassi Karivalo** ja **Paavo Antila**, keskiviikkokerhossa **Mikko Raatikainen** ja Myrsky-projektissa **Matti Patteri**. Kerhojen sisäisillä projekteilla ja osa-alueilla voi myös olla omia vastuuhenkilöitään.

Kaikki vapaaehtoistoiminta tapahtuu Suomen Ilmailumuseon ohjauksessa. Ohjaukseen kuuluu projektien tavoitteiden ja suuntaviivojen määrittely, työmenetelmien, historian ja käytettävien aineiden tutkimustyö sekä historiallisen ja museologisen näkökulman ylläpito entisöintiprojekteissa. Vapaaehtoistoiminnan ohjauksesta ovat vastanneet intendentti **Matias Laitinen** ja museomekaanikko **Antti Laukkanen**.

Varsinaisen vapaaehtoistyön lisäksi Ilmailumuseo tekee myös yhteistyötä eri toimijoiden kanssa pyrkien molempia osapuolia hyödyntävään toimintaan. Suuri osa tästä tapahtuu oppilaitosten ja Puolustusvoimien kanssa. Vantaan ammattiopisto Varia on osallistunut moniin käytännön töihin sekä toteuttanut kuljetuksia oppilasajoina. Koulutuskeskus Tavastia Hämeenlinnasta on niin ikään toteuttanut kuljetuksia oppilasajoina ja sen pintakäsittelylinja on hyvin suurelta osin mukana Tuuli III –projektiin liittyvissä maalinpoisto- ja pintakäsittelytöissä. Myös Puolustusvoimien ajokoulutus on mahdollistanut monien – etenkin pitkänmatkan – tavarakuljetusten toteutumisen.

Museolla joulukuussa 2015 aloitettua Valmet Tuuli III (OH-XTL) -koulukoneen entisöintiprojektia jatkettiin heti alkuvuodesta museon vapaaehtoisten kanssa. Kone purettiin, minkä jälkeen sen runko, siivet ja vakaajat peräsimineen toimitettiin Ammattiopisto Tavastian Teollisen pintakäsittelyn koulutusohjelman tiloihin Hämeenlinnaan. Tavastiassa toteutetaan koneen pintakäsittely oppilastyönä. Koneen moottorin, varusteiden ja rakenteiden korjauksia, huoltoja ja konservoivia toimenpiteitä on tehty museon henkilökunnan ja vapaaehtoisten toimesta.

Museon asiakaspalvelussa tuntityöntekijänä työskentelevä **Polina Semenova** teki konservaattoriopintojensa opinnäytetyön koneen ohjaamon istuinten konservoinnista.
Suomen Ilmailuliiton tukisäätiön avustuksella museon käyttökokoelmaan hankittu Cessna 172 OH-COO purettiin Malmin lentoasemalla, siirrettiin museolle, puhdistettiin, vahattiin ja koottiin jälleen. Se valmistui lastenpäiväksi toukokuussa ja oli koko kesän lapsiasiakkaiden käytössä. Työn toteutti museomekaanikko kiinteistöpuolen avustuksella. Siirrosta vastasi ammattiopisto Varia.

Vapaaehtoistyönä on jatkettu Myrsky-projektia, joka on edennyt monilla osa-alueilla kovaa vauhtia. Projektin yhteydessä päätettiin myös rakentaa koneen lisäksi myös avonaisiksi jääviä osakokonaisuuksia, joiden tarkoitus on selvittää museovieraalle esim. runkorakenteen ratkaisuja.

Pitkään työn alla ollutta Vihurikoneen ohjaamo-osaa on myös edistetty osia valmistamalla ja asentamalla.

Stieglitz SZ-25 -koneen entisöinti saatiin valmiiksi, ja kone toimitettiin Kauhavalle vitriiniin.

Tuuli-projektin painopiste pysytteli syksyn Hämeenlinnassa, ja kun Stieglitz valmistui, tiistaikerhossa kaivattiin väliprojektia. Tällaiseksi valikoitui IVL Kurki, joka siirrettiin museolle Vesivehmaalta Puolustusvoimien kyydillä.

Strategian mukaista panostusta lentäviin museokoneisiin jatkettiin. Museonjohtaja **Markku Kyyrönen**, intendentti **Matias Laitinen** ja museomekaanikko **Antti Laukkanen** vierailivat syyskuussa Saksassa, jossa he tutustuivat lentävien museokoneiden entisöintitoimintaan sekä vierailivat useissa museoissa ja Hahnweiden lentävien museokoneiden kokoontumisessa.

6 NÄYTTELYT

Suomen Ilmailumuseossa näyttelytoiminta perustuu strategian mukaisesti näyttelysuunnitelmaan vuosille 2015 - 2022. Museon välihallissa oli vuoden 2016 aikana yksi erikoisnäyttely. Lisäksi museon Avia-kabinetissa oli kolme näyttelyä ja yksi käytävänäyttely. Museon näyttelytoiminnasta vastaa näyttelypäällikkö **Valeri Saltikoff.**

Huhtikuussa 2015 avatun Liikkeelle! Lentomatkailu uuteen nousuun -erikoisnäyttelyn avoinnaoloaikaa jatkettiin 30.9.2016 saakka. Näyttely päättymisen jälkeen museon välihallissa on ollut huoltotauko.

Avia-kabinetissa syyskuussa avattu **Kari Vertasen** maalauksista koostuva taidenäyttely päättyi tammikuussa. 24.2. kabinetissa avattiin **Sampo Kiviniemen** näyttely Helsinki-Malmin lentoasema-aiheisista valokuvista. 27.9. avattiin **Antti Salmisen** maalauksia esittelevä näyttely, joka on avoinna kevääseen 2017 saakka.

Lisäksi museon aulassa on esillä Pakilan Montessorileikkikoulun lasten teoksia otsikolla Lentävät keksinnöt.

Museo järjesti kaksi museon ulkopuolista näyttelyhanketta. Museon naapuriin lokakuussa avattu Clarion Hotel Helsinki Airport tilasi museolta ilmailuaiheisen sisustuksen Innovation-kokoushuoneeseensa - kokoushuoneeseen toteutettiin Aero Oy:n perustamisesta kertova valokuvanäyttely. Lisäksi Espoossa lokakuussa järjestetyille Kutitus-lastenfestivaaleille järjestettiin kuumailmapallolentämisestä kertova tilapäisnäyttely.

kuva

7 ASIAKASPALVELU JA YLEISÖTYÖ

Museo oli vuonna 2016 avoinna yleisölle päivittäin klo 10 - 17 ja lisäksi keskiviikkoisin klo 20 saakka, lokakuun lopussa aukioloaikoja laajennettiin – museo oli arkisin avoinna aina klo 20 saakka. Erillisvarauksesta museota pidettiin avoinna muinakin aikoina.

Pääsymaksut olivat lapsilta, opiskelijoilta ja eläkeläisiltä 7 €, aikuisilta 10 € ja perheiltä 25€. Museokortin suosio jatkui edellisvuoden tapaan. Vuoden aikana myytiin 348 Museokorttia ja kortilla kävi museossa 2175 museovierasta.

Museossa vieraili 37 811 kävijää. Kävijämäärä pysyi siten edellisvuoden tasolla (v.2015 38 590 kävijää). Kävijämäärät jakautuivat melko tasaisesti vuoden jokaiselle kuukaudelle. Ilmaiskävijöitä vuoden kokonaismäärästä oli 9 860. Maksavien kävijöiden osuus kasvoi edellisvuoteen verrattuna +5 % (v. 2016: 74% - v.2015 69% kokonaiskävijämäärästä oli pääsylipun maksaneita).

Yleisötyö - Opastukset ja pedagogiset palvelut

Ilmailumuseon opastusvalikoimassa oli varattavissa perusopastus, Muistojen lentomatkailua -teemaopastus Liikkeelle!-näyttelyyn (syyskuun loppuun saakka) sekä lasten syntymäpäiville suunniteltu Pikku Pilotin Lentokoulu -opastus. Perusopastuksia sekä teemaopastuksia oli vuoden aikana aikuisryhmille yhteensä 85 kappaletta. Päiväkoti- ja kouluikäisiä lapsia kävi opastuksilla 66 ryhmää. Lauantaisin ja loma-aikoina järjestettiin pääsylipun hintaan kuuluvia yleisöopastuksia yhteensä 41 kertaa.

Oppaina toimivat arkisin museon vakituinen henkilökunta. Museon vapaaehtoiset oppaat sekä asiakaspalvelun henkilökunta ovat opastaneet iltaisin ja viikonloppuisin.

Museon saama asiakaspalaute oli edelleen hyvällä tasolla. Asiakkailta kerättyjen palautteiden (212 kpl) keskiarvo oli 4,43 (asteikko 1-5). Kiitosta saivat erityisesti asiantuntevat ja innostavat oppaat, simulaattoripalvelut sekä Convair Metropolitan -lentokone, johon kävijä pääsee sisälle tutustumaan. Kehittämistä puolestaan nähtiin olevan erityisesti lapsiasiakkaiden palveluissa – museoon kaivattiin enemmän kohteita, joihin pääsisi tutustumaan itse kokeillen ja kokien.

MIRACLE-hanke

Suomen Ilmailumuseo on ollut vuodesta 2015 lähtien mukana TEKESin rahoittamassa MIRACLE-hankkeessa (Mixed Reality Applications for Culture and Learning Experiences). Kyseessä on suomalaisten tutkimuslaitosten sekä kulttuuri- ja matkailualan yhteisöjen yhteishanke, jossa tutkitaan lisätyn todellisuuden sovelluksia kulttuuri- ja matkailualan tarpeisiin. Museon yhteistyökumppani hankkeessa on Helsingin yliopisto, ja hankkeessa tutkitaan lisätyn todellisuuden soveltamista lentämiseen liittyvien

KÄVIJÄPROFIILI 2016

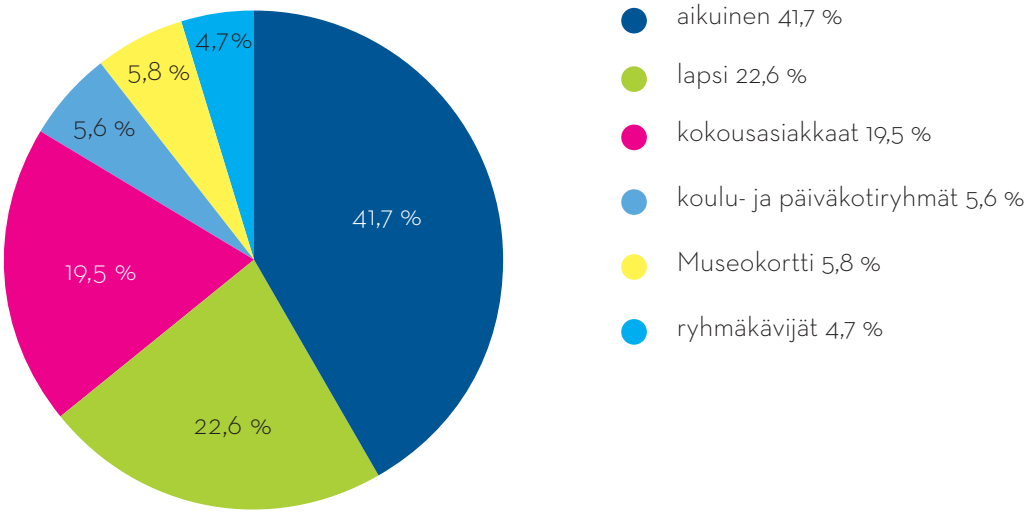

fysikaalisten ilmiöiden mallintamiseen koululaisille. Hankkeesta vastaa Helsingin yliopiston professori **Hannu Salmi.**

Ilmailumuseon MIRACLE-hanke valmistui syksyyn 2016 mennessä, ja koululaisten ilmailuaiheista lisäketodellisuustyöpajaa pilotoitiin marras-joulukuussa. Pilottiin osallistui 465 kuudennen luokan oppilasta Helsingistä ja Vantaalta. Pilotin toteuttivat **Jani Koivula** ja **Timo Suvanto**, Hannu Salmen tutkimusryhmästä. Työpaja tullaan Ilmailumuseolla ottamaan käyttöön osana museon koululaisryhmille suunnattuja yleisöpalvelukonsepteja.

Ilmailumuseo osallistui hankkeeseen 10 000 euron omavastuuosuudella, joka erääntyi maksettavaksi sopimuksen mukaan projektin päättyessä huhtikuussa 2017.

Ilmailumuseon puolelta MIRACLE-hankkeen yhteyshenkilönä toimi näyttelypäällikkö **Valeri Saltikoff**.

Kokouspalvelut

Kokouspalveluiden myynti oli 49 142,00€

Kokoustiloissa oli vuoden aikana 194 tapahtumaa, joihin osallistui 7288 henkilöä. Tilojen asiakaskäyttöä oli yhteensä 848 tuntia. Ison osan kokoustilojen käyttäjistä muodostivat jo pitkäaikaiset kanta-asiakkaat, mutta uusia asiakassuhteita onnistuttiin myös luomaan. Yritysasiakkaille paketoitiin kokoustilojen lisäksi simulaattorilentoja, opastettuja museokierroksia ja ravintolapalveluja. Myös monet yksityishenkilöt löysivät museon tilat omien juhliensa ja merkkipäiviensä pitopaikaksi.

Salesforce-asiakkuudenhallintaohjelman myötä asiakkaiden on ollut mahdollista varata kaikki palvelunsa myös verkkosivujen kautta.

Elämyspalvelut

Museon elämyspalvelut tarjoavat asiakkaille helpon mahdollisuuden päästä itse kokeilemaan lentämistä. Museolla on omissa tiloissaan neljä erityyppistä simulaattoria: Saab S35 Draken, Piper PA-23 Aztec, Messerchmitt Bf-109 ja Diamond DA42. Näistä simulaattoreista Saab Draken on vapaasti kaikkien museovieraiden käytössä.

Diamond DA42 on Aeropole Oy:n omistama ammattikäyttöön tarkoitettu simulaattori, jonka käytöstä museoasiakkaiden elämyslentoihin museolla on tilavuokrasopimuksen sisältämä yhteistyösopimus.

Elämyspalveluiden kokonaismyynti oli 25 656,00€. Simulaattoreilla lennettiin vuoden aikana 397 kertaa.

Simulaattorilentojen kouluttajina ovat toimineet vapaaehtoiset simulaattorikouluttajat sekä museon vakinainen henkilökunta. Kouluttajien joukossa on ollut aktiiveja ja eläkkeellä olevia liikennelentäjiä sekä Ilmailumuseoyhdistyksen ja virtuaalipilottien vapaaehtoisia.

TAPAHTUMAT

12.3. Kevään ilmailukirjallisuuspäivä
Perinteikäs tapahtuma, jonka on ohjelmassa kirjahuutokauppa, kirjamyyntiä ja uutuuskirjaluentoja. Kävijöitä oli 293.

23.4. Lentomatkustamisen nostalgiapäivä
Liikkeelle-erikoisnäyttelyyn liittyvä 1950 – 1960 -lukujen lentomatkustamista käsittelevä tapahtumapäivä. Kävijöitä oli 405.

14.5. Ilmailumuseon yö
Ilmailumuseon yö vei museoasiakkaat dramatisoiduille opastuskierroksille museon kulisseihin. Kävijöitä oli 277.

15.5. Lasten päivä
Päivä järjestettiin yhdessä Vantaan kaupungin, Finavian, lentoasemapoliisin, Pelastuslaitoksen, Rajavartiolaitoksen, Tyllilän linjan ja Vääpelikillan kanssa. Kävijöitä oli 1001.

24.9. Lennokki 2016
Klassikkotapahtuman teemana oli lennokkitoiminnan monimuotoisuus. Kävijöitä oli 182.

8.10. Ilmailuharrastuspäivä
Ilmailuharrastuspäivänä kuultiin mielenkiintoisia luentoja, ja tutustuttiin alan laajaan harrastajakuntaan. Kävijöitä oli 286.

5.11. Syksyn Ilmailukirjallisuuspäivä
Syksyn kirjallisuuspäivänä oli useita uutuuskirjojen esittelyitä, huutokauppa ja asiakkaiden myyntipöytiä. Kävijöitä oli 609.

3.12. Finnair Pilots' Big Bandin konsertti
Lentäjien Big Band esiintyi jo kuudennen kerran museon Aero-auditoriossa. Kuulijoita oli 72 henkilöä.

10.12. Joulumyyjäiset ja Finnairin mieskuoron joululaulukonsertti
Myyjäisten lisäksi ohjelmassa oli myös Finnairin mieskuoron jäähyväiskonsertti. Kävijöitä oli 349.

TAPAHTUMIA MUSEON ULKOPUOLELLA

18.-22.1. MATKA 2016
Pohjoismaiden suurimmassa matkailutapahtumassa ilmailumuseotoimintaa esiteltiin yhdessä Ilmavoimamuseon ja Ilmailumuseoyhdistyksen kanssa.

2.–3.4. Vintage Expo
Helsingin Kaapelitehtaalla järjestetyssä retro/vintage-tapahtumassa markkinoitiin Lentomatkustamisen nostalgiapäivä -tapahtumaa ja museon palveluita.

26.–28.4. Model Expo 2016
Pienoismallitapahtumassa esillä olivat Ilmailumuseon työpajat ja Ilmailumuseoyhdistyksen Hawk-kontti.

18.–19.6. Kuopio Tour De Sky International Airshow
Suomen Ilmailuliiton päälentonäytöksessä yhteisosastolla Ilmavoimien ja Ilmavoimamuseon kanssa markkinoitiin museon palvelutarjontaa.

6.8. Kymin Avoimet ovet -ilmailupäivä
Museo oli tapahtumassa mukana museokauppoineen sekä Hawk-kontilla.

16.-17.8. Malmi 80th Anniversary Airshow
Malmin lentoaseman 80-vuotisjuhlissa Hawk-kontti ja museon palvelut houkuttelivat ihmisiä ilmailun pariin.

5.-9.10. Kutitus - Lasten taidefestivaali
Museo osallistui Espoon kaupungin kulttuuritoimen järjestämään kulttuuritapahtumaan Espoon Kulttuurikeskuksessa.

MUUT TAPAHTUMAT

Avia-kabinetti:

16.10.15 – 31.2.16 Kari Vertasen maalauksia
24.2.16 - 18.9.16 Malmin lentoasema - Helsingin helmi valokuvanäyttely
27.9.16 - 30.4.17 Antti Salmisen maalauksia

Lisäksi Ilmailumuseoyhdistys ry järjesti museolla yhdeksän jäseniltaa.

8 VIESTINTÄ

Viestinnässä panostettiin vuoden aikana erityisesti tiedottamisen johdonmukaisuuteen ja kattavuuteen. Syksyllä aloitettiin museon Suomi 100 -juhlavuoden projektien viestinnän suunnittelu sekä tiedotettiin yleisellä tasolla tulevista juhlavuoden hankkeista.

Museon ajankohtaisista asioista ja tapahtumista kerrottiin tiedotejakelulla. Vuoden tapahtumista kattavimman näkyvyyden saavuttivat kevään Nostalgiapäivä sekä Lasten päivä.

Verkkosivujen kävijäliikennettä tilastoidaan Google Analytics -palvelun avulla. Vuonna 2016 museon verkkosivuilla vierailtiin 75 020 kertaa (vuonna 2015 79 374 kertaa).

Sosiaalisen median kentällä museon pääkanava on Facebook. Vuoden aikana Facebookin tavoittavuutta tehostettiin mm. maksullisilla kampanjoilla ja ennakkosuunnittelulla. Ilmailumuseon Facebook-sivuston tykkääjämäärä kasvoi vuoden aikana suhteellisen hyvää tahtia. Vuoden 2016 lopussa sivustolla oli 2 735 tykkääjää (kasvua edellisvuoteen + 25 %). Vuoden lopussa museolla oli Instagramissa 544 seuraajaa (kasvua edellisvuoteen + 55 %). Ilmailumuseolla on oma sivunsa myös TripAdvisor ja FourSquare -palveluissa.

Museon sähköinen uutiskirje ilmestyi 11 kertaa. Vapaaehtoisille suunnatun viestinnän tehostamiseksi marraskuusta lähtien aloitettiin kuukausittain julkaista vapaaehtoisille suunnattua uutiskirjettä. Molempien uutiskirjeiden julkaisualustana toimii MailChimp-järjestelmä. Yleisen, kaikille suunnatun uutiskirjeen lukijamäärää onnistuttiin kasvattamaan asetettujen tavoitteiden mukaan. Tilaajamäärä oli vuoden lopussa 603 (vuonna 2015: 328). Vapaaehtoisten uutiskirje lähetettiin 163 henkilölle.

Omalla mediaseurannalla mitattiin Ilmailumuseon saamaan mediajulkisuuden määrää. Ilmailumuseosta oli vuonna 2016 mainintoja eri medioissa yli 250 kertaa.

9 MYYNTI JA MARKKINOINTI

Suurimmat markkinointipanostukset median puolella tehtiin elämyspalveluiden ja kokoustilojen mediakampanjoihin. Sanoma Media Finlandin kanssa jatkettiin yhteistyösopimusta, myös Helsinki Card ja City-shopper -kampanjoita jatkettiin. ET-lehdessä esiteltiin museon elämyspalveluita ja kokoustiloja.

Neljä kertaa vuodessa ilmestyvässä Ilmailumuseoyhdistyksen Feeniks-lehdessä on ollut museolle ilmainen tapahtumasivu.

Matka 2016 messut (67 000 kävijää) toimi kauden markkinointiviestinnän avauksena. Ilmailumuseo näkyi myös merkittävimmissä matkailuesitteissä ja lukuisissa matkailuportaaleissa.

Yrityksille markkinoitiin elämyspalveluita, tiloja ja ravintolapalveluita messuilla, tapahtumissa ja sähköisin kampanjoin. Elämyspalveluita markkinoitiin myös Google-hakusanamainonnan avulla.

Museoliiton museokorttiin liittyvä markkinointi oli myös merkittävässä roolissa vuoden aikana.

MUSEOKAUPPA

Museokaupan myynti pysyi hyvällä tasolla ollen 110 047,00€. Vuoden päätavoitteina olivat tuotevalikoiman kehittäminen, omien museotuotteiden luominen ja hyvän tuottosuhteen ylläpitäminen. Airbus Shop avattiin uudistuneena ja tavarantoimittajana toimii suoraan Airbus konserni.

Trafiikki-museot ry:n yhteinen verkkokauppa toimii museokaupan jakelukanavana myös ulkomaille.

10 YHTEISÖPALVELUT

Suomen ilmailumuseo täydentää henkilökuntansa ammattimaista museotyötä mittavalla vapaaehtoistyömäärällä, jonka avulla sekä museon viikoittainen työskentely että lukuisat projektit saadaan onnistumaan. Ilmailumuseon vapaaehtoiset tekivät vuonna 2016 kaikkiaan 10 322 tuntia vapaaehtoistyötä. Suomen Ilmailumuseon onkin Suomen museokentällä suurin vapaaehtoistyönantaja.

Museo tarjoaa mahdollisuuden laajalle joukolle museon toiminnan tukemisesta kiinnostuneita osallistua museon hyväksi tehtyyn työhön omia henkilökohtaisia vahvuuksiaan hyödyntäen. Samalla museosta muodostuu viikoittainen kohtaamispaikka kaikenikäisille. Työhön liittyy tiiviisti myös sosiaalinen kanssakäyminen sekä yhdessä oppiminen.

Tähän vapaaehtoistyöskentelyyn kuuluvat mm. opastuspalvelut iltaisin ja viikonloppuisin, elämyspalvelujen simulaattorikouluttajien työskentely, kokoelmien kuten arkistomateriaalin ja valokuvien luettelointi, ilma-alusten entisöinti ja kunnostaminen ja museon tapahtumissa avustaminen. Museon vapaaehtoiset ovat myös valmiita työskentelemään lukuisissa museon ulkopuolisissa tapahtumissa kuten messuilla ja lentonäytöksissä.

Yhteisöpalvelut museoissa -hanke

Museo kehitti strategiansa mukaisesti vapaaehtoistyönsä ohjausta vuonna 2016 toteuttamalla Yhteisöpalvelut museoissa -hankkeen.

Yhteisöpalvelut museoissa -hankkeen puitteissa selvitettiin ammattimuseoissa teetettävän vapaaehtoistyön kehitysmahdollisuuksia ulkopuolisen selvitysmiehen avulla. Hanke toteutettiin yhteistyössä Kansalaisareena ry:n, Suomen vapaaehtoistoimijoiden edunvalvojan kanssa, ja sen selvitysmiehenä toimi **Aino Kostiainen**. Hanke sai rahoitusta Museoviraston myöntämistä avustuksista museoiden innovatiivisiin hankkeisiin.

Hankkeen puitteissa laadittiin suomalaisille ammattimuseoille suunnattu vapaaehtoistyön käsikirja, jonka pohjana olivat Ilmailumuseon vapaaehtoisille järjestetyt haastattelut ja työpajat, sekä muiden museoiden kokemukset. Käsikirja julkaistiin maksuttomana verkkojulkaisuna museon www-sivuilla alkuvuodesta 2017.

11 TUKITOIMINNOT

IT-järjestelmät

Museon IT-palvelut (laajakaistayhteys, verkkosivujen nimipalvelut, palomuuri, virustorjunnan lisenssit, verkkopalvelinjärjestelmä sekä sähköpostipalvelut) on vuodesta 2011 tilattu Visiotech Oy:ltä. Museon verkkosivuston hosting-palvelut on vuodesta 2015 lähtien tilattu Wordpress-julkaisujärjestelmään erikoistuneelta Sitegroundilta. Museon IT-vastaavana toimii näyttelypäällikkö **Valeri Saltikoff.**
Vuonna 2016 museolla ei tehty mainittavia IT-hankintoja, vanhimpien työasemien uusimista lukuun ottamatta.

Kiinteistö

Kiinteistön ylläpitoa leimasi myös vuonna 2016 varautuminen SIM 2020 -hankkeen mukanaan tuomiin suuriin muutoksiin. Kaikkien korjauksien tarpeellisuutta on arvioitu suhteessa niiden odotettavissa olevaan käyttöikään.

Tulevaisuuden muutosten vuoksi kiinteistöön tehtiin vain välttämättömät korjaukset ja huollot.

Ulkopuolisina palveluntarjoajina toimivat Finavia Oyj (piha-alueiden talviaikainen huolto), ISS Palvelut Oy (hälytyskeskuspalvelut), Moneks (siivous), SITA Suomi Oy sekä Sihvari 12.9. alkaen (jätehuolto), Pasi Oila (ilmastointiautomatiikka), Jari Repo (sähköasennukset), KP-ilma (iv-työt) ja Normiputki (putkityöt).

Lentoaseman ja siten myös museon ympäristö on ollut usean vuoden muutosten kourissa. Ympäristön rakentamisesta huolimatta museo pyrkii turvaamaan jatkossakin kohtuulliset katuyhteydet pienempien ilma-alusten siirtämiseen kokonaisina lentoaseman ja museon välillä.

12 SÄÄTIÖN HALLINTO

Sääntöjensä mukaan säätiön tarkoituksena on ylläpitää Suomen Ilmailumuseota ja siten edistää Suomen ilmailun historian tutkimusta, opetusta ja tuntemusta. Tätä tarkoitusta on toteutettu vuonna 2016 tässä toimintakertomuksessa kuvatulla tavalla.

Suomen Ilmailumuseo on ilmailun valtakunnallinen erikoismuseo (VEM). Strategiansa mukaisesti museo on suomalaisen ilmailun historiaa ja kulttuuriperintöä tutkiva ja vaaliva valtakunnallinen asiantuntija. Museo välittää tietoa ja herättää kiinnostusta ilmailuun sekä vastaa VEM-asemansa mukaisesti myös ilmailumuseotoiminnan kehittämisestä Suomessa.

Säätiön hallintoelimiä ovat edustajisto, hallitus ja museonjohtaja.

Säätiön lähipiirin muodostavat säätiön perustajat Finavia Oyj, Finnair Oyj, Ilmailumuseoyhdistys ry, Patria Oyj, Suomen Ilmailuliitto ry, Vantaan kaupunki, säätiön hallituksen ja edustajiston jäsenet sekä museonjohtaja.

Säätiö ei ole antanut lainoja tai vakuuksia lähipiirilleen.

Lähipiiritoimet
Säätiö on tehnyt toimintavuonna lähipiirinsä kanssa seuraavia taloudellisia toimia:

Finavia Oyj
- Ostanut museon tarjoamia kokouspalveluja yht. 12.578,89 eurolla
- Maksanut esinelainoja 3.032,38 eurolla
- Toimittanut museolle korvauksetta omistamansa tontin puhtaanapitopalveluja

Finnair Oyj
- Ostanut museon arkistointipalveluja yht. 8.409,00 eurolla
- Ostanut museon tarjoamia kokouspalveluja yht. 4.792,73 eurolla

Ilmailumuseoyhdistys ry
- Maksanut kulukorvauksia 200,00 eurolla
- Tehnyt tavaraostoja 226,64 eurolla
- Museo on maksanut kulukorvauksia 120,97 euroa
- Museo tehnyt tavaraostoja 120,00 eurolla
- Käyttänyt yhteistyösopimukseen perustuen ja ilman erillistä korvausta museon toimisto-, varasto- ja kokoustiloja

Suomen Ilmailuliitto ry
- Ostanut museon tarjoamia kokouspalveluja yht. 1.515,14 eurolla

Vantaan kaupunki
- Ostanut museon tarjoamia kokouspalveluja yht. 1.136.73 eurolla
- Ostanut pääsylippuja ja opastuksia yht. 3,279,81 eurolla
- Maksanut käyttöoikeusmaksuja 32,36 euroa
- Myöntänyt museolle hakemuksesta toiminta-avustusta 50.000 euroa ja hakemuksesta markkinointitukea erillisellä sopimuksella 20.000 euroa

Juha Klemettinen, hallituksen jäsen
- Tehty 27.1.2016 kustannussopimus ”Kolmosten siivillä” -kirjan tekemisestä (1/3 osuus teoksesta)

Säätiön muu lähipiiri ei ole tehnyt taloudellisia toimia säätiön kanssa. Säätiön hallintoelimille on maksettu palkkioita yhteensä 76.080 €.

Edustajisto

Edustajiston sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 22.4.2016 ja syyskokous 25.11.2016.
Sihteerinä edustajiston kokouksissa toimi **Henri Äijälä**.
Suomen Ilmailumuseosäätiön edustajiston kaudella 2015·2016 muodostivat

Varsinaiset jäsenet:
Paavo Antila (Ilmailumuseoyhdistys ry)
Ben I. Björkqvist (Ilmailumuseoyhdistys ry), varapuheenjohtaja
Carl Fredrik Geust (Ilmailumuseoyhdistys ry)
Jukka Huhtala (Finnair Oyj)
Erkki Ikonen (Suomen Ilmailuliitto ry)
Igor Kopilow (Ilmailumuseoyhdistys ry)
Raimo Korpi (Ilmailumuseoyhdistys ry)
Lassi Matikainen (Patria Oyj)
Petteri Nissilä (Finavia Oyj), puheenjohtaja
Kari Poutasuo (Ilmailumuseoyhdistys ry)
Mikko Punnala (Ilmavoimat)
Janne Salonen (Ilmailumuseoyhdistys ry)
Raija Virta (Vantaan kaupunki)

Varajäsenet:
Markku Lemmilä
Kari Koski
Reino Myllymäki
Markku Remes
Jari Kilpeläinen
Jari Helander
Kaisa Mölläri
Martti Wallin
Janne Simula
Raimo Malkamäki
Petri Tolla
Erkki Kivikero
Veli-Matti Kallislahti

Erovuorossa edustajiston syyskokouksessa olivat **Mikko Punnala** / **Petri Tolla** (Ilmavoimat), **Raimo Korpi** / **Kaisa Mölläri** (Ilmailumuseoyhdistys ry), **Kari Poutasuo** / **Raimo Malkamäki** (Ilmailumuseoyhdistys ry) sekä **Lassi Matikainen** / **Martti Wallin** (Patria Oyj).

Uusiksi jäseniksi/varajäseniksi nimettiin yhteisöjen ilmoitusten mukaisesti **Antti Koskela** / **Pekka Haavikko** (Ilmavoimat), **Raimo Korpi** / **Kaisa Mölläri** (Ilmailumuseoyhdistys ry), **Kari Poutasuo** / **Vesa Vierimaa** (Ilmailumuseoyhdistys ry) ja **Martti Wallin** / **Lassi Matikainen** (Patria Oyj).

Edustajiston puheenjohtajana kaudella 2016 - 2017 jatkaa **Petteri Nissilä** ja varapuheenjohtajana **Ben I. Björkqvist**.

Hallitus

Suomen Ilmailumuseosäätiön hallituksen kaudella 1.1.2016 · 31.12.2016 muodostivat:
Sami von Wehrt, puheenjohtaja
Marcus H. Borgström, varapuheenjohtaja
Antti Ala-Heikkilä
Ilkka Kangastalo
Juha Klemettinen
Pekka Kuosmanen
Janne Rönnbäck
Seppo Stark

Säätiön hallitus kokoontui yksitoista kertaa. Hallituksen sihteerinä on toiminut **Ilkka Kangastalo.**
Museonjohtajana on toiminut **Markku Kyyrönen.**

Tilintarkastus

Tilintarkastajina ovat toimineet **Jyri Heikkinen** KHT ja **Tuomas Honkamäki** KHT, PricewaterhouseCoopers Oy.

ILMAILUMUSEO
FLYGMUSEUM • AVIATION MUSEUM

www.ilmailumuseo.fi